

SGiPW/147/2023

Poznań, 17.07.2023 r.

SGiPW

30 LAT WSPÓLNEGO GŁOSU
WIELKOPOLSKICH SAMORZĄDÓW

Pan
Karol Rabenda
Podsekretarz stanu
Ministerstwo Aktywów Państwowych

Szanowny Panie Ministrze,

30 czerwca 2023 roku zakończyła się możliwość składania przez mieszkańców wniosków o zakup paliwa stałego w ramach tzw. końcowej sprzedaży węgla. Na podstawie znowelizowanej *Ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku*, obrót został przedłużony do 31 lipca 2023 roku.

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski zwracając się do Pana Ministra pismem SGiPW/140/2023 z propozycjami podjęcia kolejnych zmian w ww. ustawie zwróciło uwagę na fakt, że nie wszystkie jednostki zdołały sprzedać węgiel, nawet w wydłużonym terminie. Nasza korespondencja spotkała się z poparciem JST, które pozostały z problemem niesprzedanego węgla. Po tym działaniu zdecydowaliśmy się na dokładną weryfikację skali zjawiska, przeprowadzając prostą ankietę wśród gmin z województwa wielkopolskiego.

Badanie ankietowe zrealizowane w okresie od 11 do 14 lipca 2023 roku, pozwoliło ustalić dość szeroką skalę problemu. Na pytanie: „Czy w gminie, która podjęła się sprzedaży węgla na preferencyjnych zadach, znajduje się jeszcze niesprzedany surowiec?” w aż 81 przypadkach (co stanowi ponad 35% gmin z całego województwa) odpowiedź była twierdząca. Skala zalegającego paliwa różnego sortymentu jest bardzo różna, od kilku do nawet kilkuset ton na jednostkę. Sumując oszacowane przez gminy ilości, ustaliliśmy je na ponad 5018 ton, co daje średnio około 62 tony na uczestniczącą w badaniu jednostkę. Aby uzmysłowić sobie skalę wyzwania, przy założeniu możliwości załadunku nawet 60 ton przez węglarkę kolejową, w wielkopolskich JST aktualnie znajduje się około 83 wagony węgla, który prędzej czy później będzie stanowić problem i obciążenie dla lokalnych składowisk, a także budżetów samorządowych.

Kwestia zagospodarowania węgla po 31 lipca 2023 roku, którego obrót sankcjonowała *Ustawa o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku*, jak się okazuje nie jest kwestią marginalną dotyczącą kilku, czy kilkunastu jednostek w naszym regionie. Brak dodatkowych rozwiązań, spowoduje zamrożenie środków wydanych przez wielkopolskie gminy, które przy zadeklarowanych ilościach węgla aktualnie pozostającego na placach, należy oszacować na kwotę ponad 7,5 mln zł.

Biorąc pod uwagę sytuację w 35% wielkopolskich gmin, a także postulaty komunikowane we wcześniejszej korespondencji, chciałbym zwrócić uwagę na fakt, że JST też poszukują najlepszych dla siebie rozwiązań, które pozwoliłyby na definitywne zakończenie posiadania surowca. Ze strony sprzedawców, czyli spółek państwowych, pojawiły się propozycje odkupu surowca przez gminy na inne cele niż wynikające z ustawy i umowy. Zakłada ona należność za tonę na poziomie 1500 zł plus rekompensatę (na poziomie ok. 600 zł za tonę) jaką sprzedawca uzyskałby za zbycie tego węgla kamiennego. Większości jednostek trudno jest przystać na tę propozycję odkupu pozostałego surowca,

zarówno za względu na wysoki koszt, jak i często brak potrzeby posiadania surowca m.in. na własne potrzeby. W tym przypadku pojawia się również wątpliwość związana z zakupem surowca w takiej cenie, gdy aktualnie na rynku sprzedawcy proponują dużo mniejszą cenę za tonę. JST w swych działaniach muszą kierować się racjonalnością i gospodarnością, a skorzystanie z tej propozycji może być w kontrze do tych zasad.

Być może pewnym rozwiązaniem, byłoby przedłużenie okresu sprzedaży węgla na preferencyjnych warunkach np. do końca listopada 2023 roku z korektą faktur zakupu do ceny umożliwiającej sprzedaż węgla na obecnym poziomie cenowym (obecne ceny rynkowe to 900-1200 zł za tonę). Do tego czasu należy spodziewać się wzrostu cen na rynku i wówczas proponowana przez gminę cena (często poniżej 2000 zł za tonę), mogłaby zbliżyć się do rynkowej i stanowić rozważaną przez mieszkańców alternatywę.

Podsumowując sytuację wielkopolskich gmin oraz wsłuchując się w dyskusję i argumentację lokalnych władarzy, wszystkie powyższe propozycje obarczone są ryzykiem finansowym i nie gwarantują pełnej sprzedaży nagromadzonego węgla. Coraz częściej wśród wielkopolskich gmin pojawia się propozycja zwrotu nabytego węgla do poszczególnych spółek i tym samym odmrożenia i zwrotu środków jednostkom, które podjęły się dystrybucji. Wychodząc z założenia, iż sprzedaż surowca na specjalnych warunkach zakończy się 31 lipca br., do tego czasu JST wypełniły ustawowe zobowiązania i dostarczyły mieszkańcom tyle paliwa ile oczekiwano. Najistotniejszy cel współpracy Państwa i samorządu lokalnego został spełniony – praktycznie każdy obywatel mógł skorzystać ze specjalnej oferty. W naszej opinii trudno obarczać finansowo i organizacyjnie JST za zamówienie i zakup węgla na podstawie wniosków składanych przez mieszkańców, którzy ostatecznie skorzystali ze swojego prawa i nabyli surowiec z innych, bardziej korzystnych źródeł. Zwrot węgla do spółek państwowych na co dzień profesjonalnie sprzedających surowiec, pozwoliłby na dalszy sprzedaż surowca, który z pewnością znalazłby wcześniej, czy później nabywców.

Reprezentując sporą grupę wielkopolskich gmin, liczymy na stworzenie jak najbardziej elastycznych rozwiązań, które pozwolą na dopełnienie zaangażowania gmin w obrót węglem na specjalnych warunkach, które byłyby symbolicznym aktem docenienia powszechnego zaangażowania JST w ekstraordynaryjne rozwiązania wywołane sytuacją kryzysową z jesieni 2022 roku. Aby raz jeszcze zobrazować zaistniałą sytuację, do korespondencji załączam raport ***W sprawie niesprzedanego węgla oferowanego lokalnym odbiorcom indywidualnym w ramach Ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku, przez gminy w województwie wielkopolskim***, oparty na badaniu ankietowym oraz indywidualnych analizach pogłębionych. W wypadku zapotrzebowania, dysponujemy również szczegółową listą zasobów w poszczególnych jednostkach, którą możemy przedstawić w wypadku potrzeby zasygnalizowanej przez Ministerstwo Aktywów Państwowych.

Z poważaniem

Jacek Gursz

Przewodniczący SGiPW

Do wiadomości:

1. Michał Zieliński, Wojewoda Wielkopolski
2. Marek Wójcik, Pełnomocnik ds. Legislacji Związek Miast Polskich, Sekretarz strony samorządowej KWRiST
3. Wielkopolskie gminy